

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Hétezernyolcszázéves aranykincset találtak az Angyalföldön*

Forrás:

Magyarország

Bp

(Hely)

1925. 3. 20.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old.)

Osztályozás

Tárgy

902.6

Hely

Angyalföld

Idő

"1925"

Kétezernyolcszázéves aranykincset találtak az Angyalföldön

A talált edények értéke vetekedik a nagyszentmihályi Attila-kincessel

— A Magyarországi tudósítójától —

A főváros ékszer- és műkereskedő köreit néhány nap óta igen érdekes és a maga nemében szenzációs hír tartja izgalomban. E szerint a legnagyobb titkolódzással szájról-szájra elszuttogott hír szerint Angyalföldön egy ember a ház kertjében ásva, legendás aranykincsekre talált, amelyeket egy Rákóczi-úti ékszerkereskedő üzletében akart értékesíteni. Az ékszerkereskedő azonban a behozott tárgyak rendkívüli értékét tüstént felismerte és értesítette a rendőrséget, amely a leletet lefoglalta s beszállította a Nemzeti Múzeum igazgatóságának. Az ékszerkereskedők természetesen óriási izgalommal tárgyalják az esetet, mert a talált kincs egyesek szerint óriási értékei képvisel s egyenesen vetekszik azokkal az aranytárgyakkal, amelyeket Attila kincse elnevezés alatt a bécsi udvari múzeum őriz.

Munkatársunk utánajárt ennek a híresztelésnek és feltétlenül hiteles forrásból a következőket sikerült megállapítania:

Egy nagytelkű adományozó

Néhány nappal ezelőtt, pontosan a múlt hét csütörtökén, egy magát Faragó Árpád festőművésznek nevező angyalföldi ember jelent meg a Nemzeti Múzeumban és a régiségtár igazgatóját kereste. Faragó Árpádot tüstént Varju Elemér dr. múzeumi igazgató elé vezették, aki legnagyobb meglepetéssel látta, hogy az egyszerűen öltözött ember néhány aranytárgyat vesz ki a zsebéből azzal, hogy ő ezeket a talált ékszerdarabokat a Nemzeti Múzeum régiségtárának óhajtja adományozni. Nevezetesen: egy forint nagyságú sima aranygombot, amelynek a belseje bronz, egy márdaralaku aranydísz, amely minden valószínűség szerint egy nagyobb és súlyosabb ékszer letörött darabja és egy kisebb arany-spirált.

Varju Elemér az átadott tárgyakról azonnal megállapította, hogy azok a népek országútjának nevezett dunai medence több ezer éves emlékei s érdeklődött, vajjon hol találták az ékszereket? Faragó Árpád erre elmondta, hogy ő Angyalföldön lakik s hogy a kertjükben már több ízben találtak hasonló dolgokat, miért is engedélyt kér a múzeum igazgatóságától, hogy a kertben komoly ásatásokat kezdhessen. Varju Elemér dr. ezt a kérést természetesen megtagadta s azzal vált el Faragó Árpádtól, hogy amennyiben Faragó újjabb régiségeket talál, újból felkeresi.

A lelet többi része is előkerült

A Nemzeti Múzeum különös barátságára nem kellett soká várni: már másnap megjelent. Hozott magával öt forint nagyságú sima aranygombot nehéz bronzbéléssel, egy finom művü és csillagalaku tömör aranygyöngyszemet, amelyet hajdani gazdája minden valószínűség szerint nem magánosan, hanem fűzerben viselt és néhány darab aranyspirált. A tegnap még bőkezű kulturbarát azonban most már meggondolta a dolgot, amennyiben a régiségeket csak bizonyos vételár fejében volt hajlandó átengedni a Nemzeti Múzeum igazgatóságának, amely az aranytárgyakat meg is vásárolta.

A történetek után Faragó Árpád több napig nem jelentkezett s már-már ugy látszott, hogy az érdekesen indult eseményeknek nem is lesz folytatása, amikor Varju Elemér dr. múzeumi igazgató legnagyobb meglepetésére beállt tegnap délelőtt a múzeumba egy detektív s a detektív társaságában Faragó Árpád és Fischer Lipót ék-

szerész. De az igazi meglepetés csak most következett. A detektív ugyanis két súlyos és finom művü aranydíszet tett le Varju Elemér dr. asztalára s a két súlyos aranyedényben több kisebb és szintén aranyból való ékszerdarabot azzal a bejelentéssel, hogy a régiségeket felsőbb parancsra elkobozta és további intézkedésig a Nemzeti Múzeum őrizetére bizza.

Varju Elemér dr. egyik ámulatból a másikba esett. Szinte hinni sem akart a szemének. Előtte fekküdt két súlyos, finoman megmunkált aranyedény, több ezeréves emléke annak a hallstatti civilizációnak, amelyből ilyen rendkívüli szépségű lelettel még talán a párisi Louvre sem rendelkezik.

Az „adományozó” füstbe ment úti-je

Hogy miként került a lelet a detektív kezébe? Ennek is megvan a maga kis története.

Faragó Árpád a napokban beállított Fischer Mór ékszerész üzletébe s átadott neki két súlyos aranyedényt s néhány régi aranydarabot, hogy ő ezeket a tárgyakat be akarja váltani. Nem tudjuk biztosan, hogy ez a látogatás egy időben történt-e azzal a látogatással, amelyet a kincs feltalálója a Nemzeti Múzeumban tett, bár az események ezt a feltevést látszanak bizonyítani. Tehát Faragó Árpád ekkor már tudta, vagy legalább is sejtette, hogy a lelet arany, hiszen a Nemzeti Múzeumban már felvilágosították a beszállított ékszerdarabok értékéről.

Fischer Mór ékszerész az átadott aranyedényeket, ugy látszik, gyánakvással fogadta s ő is sejtette.

nyug regisége szempontjából valami kivételes értékű lelethez jutott, miért is óvatosságból bejelentette az esetet a rendőrségnek. Így jutott tehát a lelet először a rendőrség, majd pedig a Nemzeti Múzeum birtokába, ahol a talált kincseitől megfosztott Faragó Árpád a következő előadással iparkodott jóhiszeműségét bebizonyítani:

Az aranytárgy földi réz

Szerinte az aranytárgyakat ezelőtt egy évvel találták a gyermekai a kertben, ahonnan még igen sok más furcsa és igen régi tárgy is került elő. Egész sereg limlomot kapartak ki a földből, így több terrakotta vázát is, amelybe virágokat ültettek. Faragó előadása szerint majdnem az összes szomszédai találtak ilyen tárgyakat, a lefoglalt edényekhez hasonló ércdarabokat is, amelyekről mindenki azt hitte, hogy közönséges réz, vagy legjobb esetben bronz. Mint mondotta, ő nem eladás céljából vitte Fischer Mórhoz az aranyedényeket, mert hiszen nem is tudta rólok, hogy milyen értékes holmit talált, ő a réznek nézett edényeket csak azért adta oda az ékszerésznek, hogy megállapítsa, milyen anyagból valók...

Faragó Árpádnak ez a magyarázkodása mindenesetre különösen hangzik a Múzeumba tett látogatás után, ahol a réznek nézett edényekkel együtt talált ékszerdarabokról ő előtte s az ő kívánságára állapították meg, hogy igenis arany.

A kincs megtalálójának részesevé

Hogy a fővárosi ékszerészeket mért érdekli ez a muzeális szempontból valóban rendkívüli eset annyira s hogy mért tárgyalják az aranyedények ügyét olyan izgalommal, annak magyarázata a kincstalálótól jogosan megillető egyharmadrész kérdése körül forog. A törvény ugyanis a következőképpen intézkedik: *Amennyiben valaki kincset talál s azt a lelés napjától számított nyolc napon belül bejelenti, a kincs értékének megfelelő egyharmadrész kincstári részesevében részesül.* Itt természetesen nemcsak a találó, hanem a telek tulajdonosa is tekintetbe jön,

mire nézve a törvény külön intézkedik.

A budapesti ékszerészek azonban úgy vélekednek, hogy a kincs beszoigáltatásában Fischer Mórnak is része van s ehhez különféle vérmes kombinációkat fűznek. Őket tehát nem az a kérdés izgatja, hogy a magyar kultúra egy tudományos szempontból felbecsülhetetlen kincssel gyarapodott és arra sincsenek tekintettel, hogy az anyagi gondokkal küzdő Nemzeti Múzeum számára az egyharmadrész kincstári részesevé tulságos felbocsulása óriási megerhelést jelent, ők csak Fischer Mórt látják, aki nem tett egyebet, mint a kötelességét teljesítette. Faragó Árpád pedig ezelőtt egy évvel — és nem nyolc nappal — találta a kincset, amelynek egyharmadrésztől már csak azért is elesik, mert közben értékesíteni akarta.

Mi a lelet értéke?

Mint hogy a városban a leletek értékéről a legfantasztikusabb hírek vannak forgalomban, munkatársunk megkérdezett egy kiváló műgyűjtőt, akinek már volt alkalma látni a két hallstatti-korbeli aranyesztét:

— A lelet aranyértéke — mondta informátorunk — tudomásom szerint 25 millió magyar koronát tehet ki. Muzedlis értéke azonban szinte megbecsülhetetlen és pénzben ki sem fejezhető. Régiségeknek, unikumoknak nincs pontosan meghatározható értékük, az értéket a vevőnek és eladónak érdeklődése és vagyoni viszonyai döntik el. Mint hogy itt a leletek értékesítéséről szó sem lehet, a két aranyedény forgalmi értéke soha sem fog kiderülni. *A törvény értelmében a lelet, mint műkincs, a Magyar Nemzeti Múzeumot illeti meg.* Véleményem szerint a megtaláló, vagy beszoigáltató csak az aranyérték egyharmadrésze tarthat igényt míg az ötvösmunka és réviség fiktív értéke a részesevésnél figyelembe nem vehető.

Az aranyedények kora

Az edények korát díszítésükről pontosan meg lehet állapítani. A hallstatti Salzbergen feltárt temető régi leletei után hallstatti-kornak nevezett régészeti korszak legkülönbözőbb anyagu leletein ugyanis annyira egységes díszítő ízlés jelentkezik, hogy az edények régészeti korának megállapításához kétség sem férhet. A Hallstatti-korszak az átmeneti korszak, amelyben a még alkalmazásban levő bronz mellett már a vasat kezdik használni a fegyverek, szerszámok és ékszerek készítésére. E korszak elnevezésére sokan az »első vaskor« elnevezést is használják. Évszámok-

ban kifejezve az angyali idi lelet
2600—2800 éves lehet.

Kincskeresők Angyalföldön

Egy év óta Angyalföld elhagyatott telkein szorgalmas mezőmunka folyik. Becsületes munkanélküliek és hivatásos munkakerülők — nem törődve az időjárás viszonyaitól, kezükben ásóval reggeltől-estig, sőt a kincskereskedők ősi szokása szerint éjjelkor is tárták az elhagyatott telkeket és állítólag sokszor szép eredménnyel. Talán innen származnak azok az értékes, régi művi ötvös-munkák, amelyeknek egyik József-köruti kurta-kocsmában valóságos börtéje van. Egy villamos-főellenőr áll a börze középpontjában, aki legutóbb is nagyjértékű, domborműves ezüst szelencét adott el egy műgyűjtőnek, aki az üzlet lebonyolítása után néhány nap múlva újra megjelent a kocsmában és külön kétszáz ezer korona jutalmat adott a villamos-főellenőrnek.

Célszerű volna, ha az eddigi dilettáns-kutatókat szakképzett kutatók váltanák fel a Magyar Nemzeti Múzeum Régiségtára európai színvonalon álló őreinek vezetése alatt

Hóman Bálint nyilatkozata

Megkérdeztük az ügyben Hóman Bálintot, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatóját, aki munkatársunknak a következőképpen válaszolt:

— Az angyalföldi aranylelet valóban bekerült a Magyar Nemzeti

Múzeumba. Bővebben nem nyilatkozhatom, mert bizonyos jogi kérdések még eldöntetlenek. Az kétségtelen, hogy a fennálló jogszabályok értelmében a lelet tulajdonjoga a Múzeumot illeti, eldöntésre vár azonban az a kérdés, hogy kit milyen hányad illet megterítés címén.

Rendőri védelmet az Angyalföldön. K I

Hóman Bálint múzeumi főigazgató szíves engedelmével a Magyarság munkatársa megtekintette a páratlan szépségű leletet, amely ezidőszertint Varju Elemér múzeumi igazgató páncélszekrényében van őrizetben. Az aranylelet még a laikus ember számára is oly impozáns és elbűvölő látvány, hogy valóban, nem tévednek azok, akik Attila világhírű kincsével egy színvonalon emlegetik. Két félbe metszett makkalakú, gondosan megmunkált edény, oldalán az ókori ötvösművészet artisztikus mintával. Átmérőjük mintegy 25—30 cen-

timéter, magasságuk valamivel nagyobb. A lelet aránysúlya a többi ékszerdarabbal együtt két deka híján félkiló, és nem két kiló, amint azt az ékszerészek híresztelik.

Varju Elemér múzeumi igazgató, a kitűnő archeológus, munkatársunk előtt azt az aggodalmát nyilvánította, hogy a páratlan szépségű kincs lelőhelyét — mihelyt híre fut a lelet értékének — a környék lakói fenekestől felforgatják. Már eddig is rengeteg kárt okoztak ezek a felelőtlen kutatók a Nemzeti Múzeumnak, s amennyiben a rendőrség nem gondoskodik kellő eréllyel a lelőhely védelméről, minden még esetleg felfalálható muzeális érték illetéktelen kezekbe jut.

Mint mondotta, a Nemzeti Múzeum tüstént megkezdendé Angyalföldön az ásatásokat, de a kasszájuk annyira szegény, hogy a magyar társadalom komoly segítsége nélkül ilyenre gondolni sem lehet.

A Magyar Nemzeti Múzeum kitűnő tudósának intelmei után pillanatig sem kételkedünk, hogy a rendőrség a fontos lelőhely védelméről kellő szigorral gondoskodik. Az is bizonyos, hogy a magyar társadalom sem fog közönyösen napirendre térni a hazai őstörténet szempontjából annyira fontos lehetőségek fölött és az ásatásokat anyagi hozzájárulásával elő fogja segíteni.